

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

A Confirmatory Factor Analysis of Teacher Leadership in World-Class Standard School under The Office of Secondary Educational Service Area 28

ทศพร มนต์รีวงศ์* และ ดาวรุวรรณ ถวิลการ
Thotsaporn Montreewong* and Dawruwan Thawinkarn

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

*ติดต่อผู้เขียน kroothot@gmail.com

ส่งบทความ 5 กรกฎาคม 2559 | แก้ไข 28 สิงหาคม 2559 | ตอรับ 31 สิงหาคม 2559 | เผยแพร่ 11 กรกฎาคม 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำครูและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.959 จากกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำนวน 500 คน ดำเนินการโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นแยกตามสัดส่วนจำนวนครูของโรงเรียนมาตรฐานสากลแต่ละแห่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิงด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 16.0 สำหรับการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน และใช้โปรแกรม Mplus 7.0 สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโดยมีผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงจากสูงไปต่ำดังนี้ การเป็นแบบอย่างทางการสอน การพัฒนาตนเอง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
2. การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยได้ค่าวัดระดับความสอดคล้อง คือ $X^2=105.635$, $df=87$, $P\text{-Value}=0.085$, $TLI=0.996$, $CFI=0.998$, $RMSEA=0.021$, และ $SRMR=0.018$ โดยมีค่าของน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.870 ถึง 0.995 เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเป็นแบบอย่างทางการสอน การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.995, 0.927, 0.910, 0.906, 0.900 และ 0.870 ตามลำดับ และแต่ละองค์ประกอบมีค่าความเที่ยง คิดเป็นร้อยละ 99.0, 85.9, 82.9, 82.1, 80.9 และ 75.7 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำครู, โรงเรียนมาตรฐานสากล, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

Abstract

The objectives of this research were to study the level of teacher leadership and analyze confirmatory factors in the teacher leadership in the World-Class Standard School, The Office of Secondary Educational Service Area 28. The research instrument was a questionnaire with 5 rating scale and 0.959 reliability. The sample of 500 teachers from the World-Class Standard School, The Office of Secondary Educational Service Area 28 was selected by random sampling and stratified by the ratio of the number of teacher in each World-Class Standard School. and Analyzed data by using descriptive research and inferential statistics. The programs used for analyzing data were SPSS version 16.0 and Mplus version 7.0. The findings were

1. The level of teacher leadership in the World-Class Standard School, The Office of Secondary Educational Service Area 28, overall was in ‘high’ level and considered from each factors found that every factor was in ‘high’ level by ranking from being the role in teaching, self development, using child-centered instruction, being transformational leaders, colleague development and participation in development.

2. The results showed that the confirmatory factors in the teacher leadership in the World-Class Standard School, The Office of Secondary Educational Service Area 28 was perfectly filled with the empirical data. $X^2=105.635$, $df=87$, $P\text{-Value}=0.085$, $TLI=0.996$, $CFI=0.998$, $RMSEA=0.021$, and $SRMR=0.018$ and had the factor loading showed positive statistically significant difference at .01 level for every factor between 0.870 to 0.995. Ranking from colleague development, using child-centered instruction, participation in development, being the role in teaching, being transformational leaders, and self development which had the factor loading at 0.995, 0.927, 0.910, 0.906, 0.900, and 0.870 respectively. The percentage of reliability were 99.0, 85.9, 82.9, 82.1, 80.9, and 75.7 respectively.

Keywords: teacher leadership, World-Class Standard School, confirmatory factor analysis

■ บทนำ

ในกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนความก้าวหน้าในด้านวิทยาการและเทคโนโลยี ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องเผชิญกับสถานะการแข่งขันเพื่อความอยู่รอด จึงต้องเร่งพัฒนาคนในชาติให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพด้วยการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาในทุกด้าน ดังจะเห็นได้จากที่ประชุมรัฐมนตรีการศึกษาของอาเซียน ได้ออกแถลงร่วมในปี พ.ศ. 2542 ถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผ่านกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของภูมิภาค และสร้างอาเซียนให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง (ASEAN, 2005) ในสถานะเช่นนี้ สังคมไทยจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง และจะต้องมีการวางแผนว่าจะพัฒนาคนในชาติอย่างไร เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างสันติสุข มีความมั่นคง และสามารถก้าวผ่านวิกฤตการณ์ที่เผชิญนี้ไปสู่การร่วมสร้างสังคมให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งได้ ความรู้จึงกลายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีอิทธิพลอย่างมากในการพัฒนาตัวบุคคลเพื่อนำความรู้ความสามารถไปพัฒนาประเทศ และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ซึ่งประเทศที่สามารถสร้างสังคมแห่งความรู้ ใช้ฐานความรู้ในการขับเคลื่อนประเทศ ย่อมทำให้คนในชาติเป็นคนที่มีคุณภาพ มีศักยภาพสูงและมีความได้เปรียบในการแข่งขันกับทุกประเทศทั่วโลก จนนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงพยายามพัฒนาและผลักดันให้ประเทศของตนใช้ฐานความรู้ในการพัฒนาชาติให้เป็นสังคมแห่งฐานความรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

ในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำเนิดโครงการเพื่อพัฒนาและยกระดับฐานความรู้ของคนในชาติสู่มาตรฐานสากลผ่านกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายใต้ชื่อโครงการ “โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School)” โดยเน้นหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความเป็นพลวัต ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลง และเพิ่มศักยภาพ

การจัดการศึกษาไทยให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งโรงเรียนในโครงการจะต้องเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาในมิติที่กว้างขึ้นมากกว่าการสอน มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีความเป็นสากลโดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกับการพัฒนาความรู้ความสามารถและเน้นประสิทธิภาพในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงมีลักษณะเฉพาะพิเศษ คือ มีหลักสูตรทางภาษาและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเทียบเท่าการจัดการศึกษาในระดับสากล ปัจจุบันมีโรงเรียนในโครงการทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 732 โรงเรียน โดยกระจายอำนาจในการบริหารจัดการสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศภายใต้การดูแลของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่บริหารจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติ และร่วมสืบสานเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มั่นคง มีพื้นที่ในการดูแลบริหารจัดการครอบคลุมจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดยโสธร มีโรงเรียนในความดูแลทั้งสิ้น 83 โรงเรียน โดยในจำนวนนี้มี 12 โรงเรียนที่อยู่ในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลตามนโยบายพัฒนาฐานความรู้สู่สากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากลตามโครงการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก และมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ได้แก่ 1) พัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์

และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก 2) ยกระดับการเรียนการสอนให้เทียบเคียงมาตรฐานสากล และ 3) ยกระดับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ โดยโรงเรียนมีหน้าที่ในการดำเนินการที่จำเป็น คือ (1) ต้องสร้างความตระหนักและชี้แจงแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลให้แก่ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง (2) ทบทวนปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล (3) พัฒนาครูและบุคลากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียน (4) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามแนวทางของโรงเรียนมาตรฐานสากล (5) พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ (6) แสวงหาภาคีเครือข่าย และมีการจัดกิจกรรมการพัฒนากับโรงเรียนร่วมพัฒนา (7) วิจัยพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการสอน และ (8) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รายงาน ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล จะต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ด้านคุณภาพวิชาการ 2) ด้านคุณภาพของครู และ 3) ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งการที่จะพัฒนามาตรฐานให้เทียบเท่าสากลได้นั้น มีเกณฑ์ที่ระบุว่าครูจะต้องมีคุณสมบัติ (1) มีความรู้และความสามารถเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาการ ที่ผ่านการประเมินในระดับชาติ (2) มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญด้านอาชีพที่ผ่านการประเมินในระดับชาติ (3) สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร (4) ใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนการสอน (5) ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และการเผยแพร่ผลงานทั้งระบบออนไลน์ และออฟไลน์ (6) สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนกับนานาชาติ และ (7) ใช้การวิจัย สื่อนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาครูเพื่อให้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานของโรงเรียนมาตรฐานสากลได้นั้น จะต้องอาศัยการพัฒนาบางประการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจากผลการวิจัยของ เทพรังสรรค์ จันทังซี, วัฒนา สุวรรณไตรย์, ไชยา ภาวะบุตร, และ สุรัตน์ ดวงขาม (2556) พบว่า การพัฒนาครูของโรงเรียนมาตรฐานสากลจะต้องพัฒนาผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดกับครู ด้วยทางเลือกในการพัฒนา 18 วิธี ได้แก่ 1) การจัดบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ 2) การจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนการสอน 3) การประชุมระดมความคิดและกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 5) การส่งเสริมความเป็นครูมืออาชีพ 6) การส่งเสริมการสื่อสาร

ที่มีประสิทธิภาพ 7) การส่งเสริมการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 8) การส่งเสริมการปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง 9) การส่งเสริมการมุ่งพัฒนาผู้เรียน 10) การส่งเสริมการเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี 11) การส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดี 12) การจัดทำคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล 13) การประชุมกลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 14) การจัดประชุมในโรงเรียนอย่างเป็นทางการ 15) การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครู 16) การวัดและประเมินผล 17) การเชิญวิทยากรยกย่องให้รางวัล และ 18) การศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบ ผ่านองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง การมุ่งพัฒนาผู้เรียน การเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพัฒน์ คำแพง (2557) ที่พบว่า ภาวะผู้นำครูมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำครูที่มีอิทธิพล ประกอบด้วย การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การเป็นแบบอย่างทางการสอน การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผลการวิจัยนี้สัมพันธ์กับผลการศึกษาของ อภารัตน์ ราชพัฒน์, วิโรจน์ สารรัตน์, และ ไพศาล สุวรรณน้อย (2554) ที่พบว่า องค์ประกอบหลักตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูที่จะช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วย 1) ครูมีการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 2) ครูเป็นแบบอย่างทางการสอน 3) ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนา และ 4) ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Leithwood และ Duke (1999) ที่ระบุว่าครูจะต้องมีภาวะผู้นำ 6 มิติ จึงจะประสบความสำเร็จในการทำงาน ได้แก่ การเป็นผู้นำทางการเรียนการสอน การเป็นตัวแบบด้านคุณธรรม การเป็นผู้นำการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง การเป็นผู้นำการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำการมีส่วนร่วม และการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับผลการศึกษาของ Suranna และ Moss (2002) ที่ค้นพบปัจจัยสำคัญว่าครูต้องมีภาวะผู้นำในการทำงานที่ประกอบด้วย การเป็นผู้สอนที่ดีในชั้นเรียน เป็นนักพัฒนาหลักสูตร เป็นผู้แนะหรือนำทางให้กับเพื่อนครู สามารถทำงานร่วมกับครูร่วมวิชาชีพและผู้บริหารได้ดี และการเป็นตัวแทนขององค์กรทั้งในสถานศึกษาหรือสมาคมท้องถิ่น ซึ่งสัมพันธ์กับผลการสังเคราะห์งานวิจัยของ York-Barr และ Duke (2004) ที่พบลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำครูว่าต้องประกอบด้วย การประสานงานและการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครูให้กับเพื่อนร่วมงาน การส่งเสริม

วิชาชีพครู การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน และการสร้างพันธกิจร่วมกันกับสถาบันผลิตบุคลากรวิชาชีพครู สอดคล้องกับกรอบในการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ที่ระบุไว้ 5 ด้าน ว่าครูจะต้องมีวุฒิความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสม สามารถสนทนอย่างสร้างสรรค์ เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง ปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง และการมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลจึงจำเป็นต้องพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำ และการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครู จะช่วยให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงานของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลให้ประสบความสำเร็จ และจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบันที่ต้องการพัฒนาคนในชาติให้สามารถแข่งขันในระดับสากลและใช้ฐานความรู้ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันได้อย่างสันติสุข ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำครูและยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อสร้างโมเดลภาวะผู้นำครูสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำในสถานศึกษาต่อไป

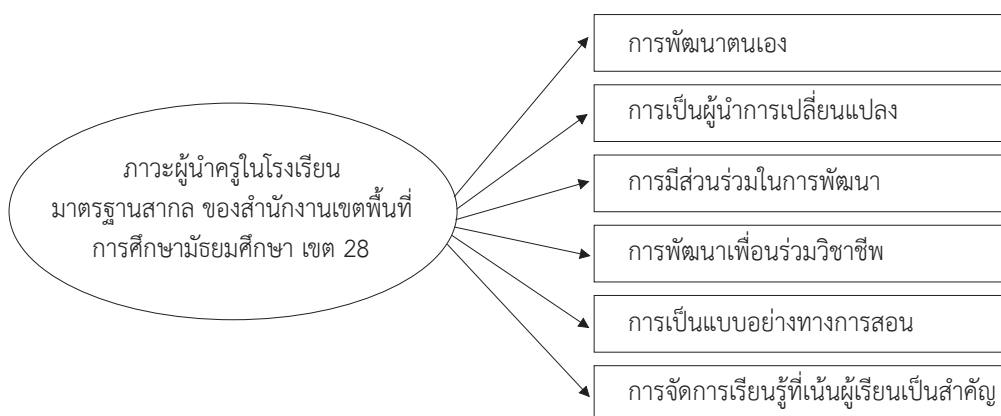
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะใช้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในระดับสากล มีนักวิชาการและนักวิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูที่ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ระบุว่าครูที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีองค์ประกอบเฉพาะที่จำเป็นสำหรับบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลสำหรับการวิจัย (Leithwood & Duke, 1999; Snell, & Swanson, 2000; Katzenmeyer, & Moller, 2001; Suranna & Moss, 2002; York-Barr & Duke, 2004; Recharadson & Sarah, 2006; Boyd, 2011; Kiranh, 2013; สุริย์รัตน์ พัฒนเชียร และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ, 2552; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553; อภากรัตน์ ราชพัฒน์ และคณะ, 2554; ขนิษฐา ชัยประโคน, วัฒนา สุวรรณไตรย์, สายันต์ บุญใบ, และศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, 2556; เทพรังสรรค์ จันทรังษี และคณะ, 2556; รังสรรค์ สุทาร์มย์, ไชยา ภาวะบุตร, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, และ วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, 2556; ศิริพร กุลสานต์, 2557)

ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา 4) การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ 5) การเป็นแบบอย่างทางการสอน และ 6) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถสร้างโมเดลสมมติฐานองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เพื่อใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 โมเดลสมมติฐานองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

■ ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำนวน 12 โรงเรียน ที่ทำการสอนในปีการศึกษา 2558 จำนวน 1,499 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง (The self development: SELF) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (The transformational leaders: TRAN) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (The participation in development: PAR) การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ (The colleague development: COL) การเป็นแบบอย่างทางการสอน (The role in teaching: MOD) และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (The child-centered instruction: LEAN)

■ วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 12 โรงเรียน ที่ได้จากการสุ่มโดยกำหนดอัตราส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างกับพารามิเตอร์หรือตัวแปรในการวิเคราะห์โดยใช้สถิติขั้นสูงเพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) โดยใช้กฎอัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20 ต่อ 1 (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010) ซึ่งมีจำนวนพารามิเตอร์ 24 พารามิเตอร์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 480 คน และปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของ Comrey & Lee (1992) โดยได้เลือกใช้ความเหมาะสมที่อยู่ในระดับดีมาก ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์องค์ประกอบ จำนวน 500 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นแยกตามสัดส่วนของจำนวนประชากรครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลแต่ละแห่งให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 1 ชุด มี 2 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครูและจากการนำองค์ประกอบที่ได้ไปยืนยันองค์ประกอบสำหรับสร้างเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 18 ตัวแปรสังเกตได้ ได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 95 ข้อ แบ่งเป็น ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 4 ข้อ และตอนที่ 2 สอบถามระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำ

ครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ จำนวน 91 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (try out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนนารีอนุกุลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยค่าสัมประสิทธิ์ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 (Hair et al., 2010) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.959 ดังนั้นแบบสอบถามมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยติดต่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนมาตรฐานสากลทั้ง 12 แห่งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เพื่อเก็บข้อมูลจากครูผู้สอน โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 500 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่ง ทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามแล้วจึงนำไปวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและสถิติอ้างอิงด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 16.0 สำหรับการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์สถิติอ้างอิงเพื่อหาค่า Bartlett's Test of Sphericity ซึ่งควรจะมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig} < .05$) และค่าดัชนี KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 จึงจะเหมาะสมในการนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (สูวิมล ตีรพานันท์, 2553) และใช้โปรแกรม Mplus 7.0 สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (second order confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืนของประจักษ์ ทักซิโณ (2559) ได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics: χ^2) ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square: χ^2/df) ต้องมีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative of Fit Index: CFI) ต้องมีค่ามากกว่า 0.95

ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Tucker-Lewis Index: TLI) ต้องมีค่ามากกว่า 0.95 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square-Residual: SRMR) ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.08 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.07 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ขององค์ประกอบย่อยต้องมีค่าน้ำหนักตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป ส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

■ สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีรายละเอียดดังนี้

ระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในภาพรวมมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.08-4.23 โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นแบบอย่างทางการสอน รองลงมา คือ การพัฒนาตนเอง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง โดยภาพรวมมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.14-4.25 โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถพัฒนาได้ รองลงมาคือ การมีวิสัยทัศน์พัฒนาตนเอง และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การฝึกอบรมตนเองด้วยการเรียนรู้อยู่เสมอ องค์ประกอบที่ 2 การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.07-4.30 โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์แห่งการเปลี่ยนแปลง และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยภาพรวมมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.06-4.11 โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาร่วมกัน รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีเครือข่ายการปฏิบัติงานร่วมกัน องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ โดยภาพรวมมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.11-4.19 โดยองค์ประกอบ

ย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนิเทศและให้คำปรึกษาแนะนำ รองลงมา คือ การเป็นครูผู้นำพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมวิชาชีพ องค์ประกอบที่ 5 การเป็นแบบอย่างทางการสอน โดยภาพรวม มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.19-4.30 โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ รองลงมา คือ การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และองค์ประกอบที่ 6 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.08-4.22 โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินตามสภาพจริง รองลงมา คือ การวางแผนการสอน และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กระบวนการเรียนรู้

2. การวิเคราะห์โมเดลภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของข้อมูล โดยพิจารณาจากค่า Bartlett's Test of Sphericity ซึ่งมีค่าเท่ากับ 7580.000 ($p < 0.00$) แสดงว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมตริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าดัชนี KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ 0.960 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังแสดงผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในตารางที่ ๑ และแผนภูมิที่ ๒ ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยภาวะผู้นำครู
 ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

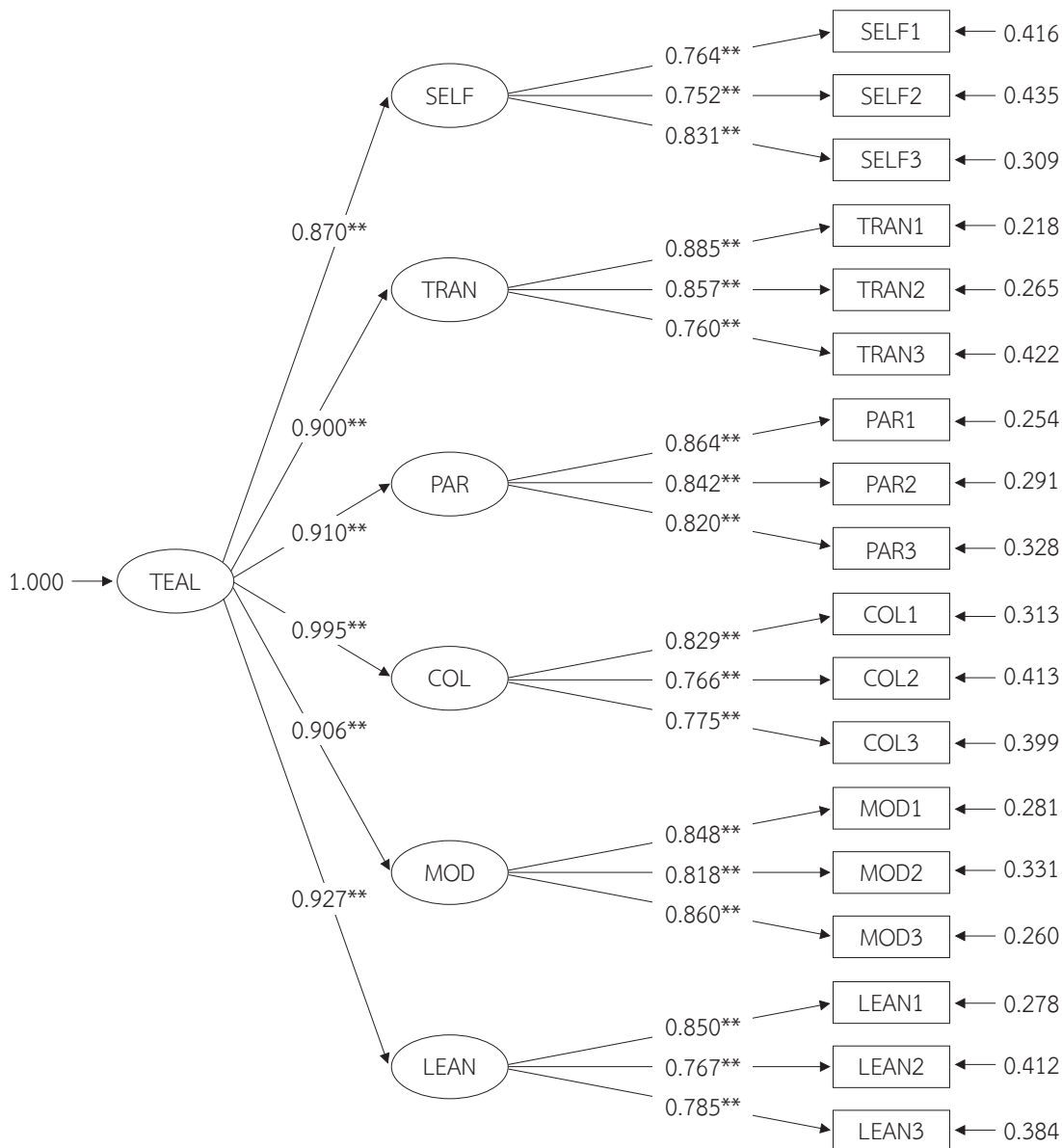
องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ	R ²
การพัฒนาตนเอง (SELF)				
การมีวิสัยทัศน์พัฒนาตนเอง (SELF1)	0.764**	0.022	0.107	0.584
ความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถพัฒนาได้ (SELF2)	0.752**	0.023	0.112	0.565
การฝึกอบรมตนเองด้วยการเรียนรู้อยู่เสมอ (SELF3)	0.831**	0.018	0.214	0.691
การเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง (TRAN)				
การมีวิสัยทัศน์แห่งการเปลี่ยนแปลง (TRAN1)	0.885**	0.014	0.310	0.782
การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (TRAN2)	0.857**	0.014	0.109	0.735
การเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ (TRAN3)	0.760**	0.022	0.126	0.578
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (PAR)				
การมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาร่วมกัน (PAR1)	0.864**	0.015	0.191	0.746
การทำงานเป็นทีม (PAR2)	0.842**	0.016	0.166	0.709
การมีเครือข่ายในการปฏิบัติงานร่วมกัน (PAR3)	0.820**	0.018	0.094	0.672
การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ (COL)				
การเป็นครูผู้นำพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ (COL1)	0.829**	0.017	0.082	0.687
การนิเทศและให้คำปรึกษาแนะนำ (COL2)	0.766**	0.022	0.066	0.587
การถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมวิชาชีพ (COL3)	0.775**	0.021	0.116	0.601
การเป็นแบบอย่างทางการสอน (MOD)				
การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย (MOD1)	0.848**	0.017	0.234	0.719
การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ (MOD2)	0.818**	0.018	0.187	0.669
การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (MOD3)	0.860**	0.017	0.236	0.740
การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (LEAN)				
กระบวนการเรียนรู้ (LEAN1)	0.850**	0.018	0.275	0.722
การวางแผนการสอน (LEAN2)	0.767**	0.022	0.014	0.588
การประเมินตามสภาพจริง (LEAN3)	0.785**	0.020	0.145	0.616
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง				
ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (TEAL)				
การพัฒนาตนเอง (SELF)	0.870**	0.021	-	0.757
การเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง (TRAN)	0.900**	0.015	-	0.809
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (PAR)	0.910**	0.016	-	0.829

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยภาวะผู้นำครู
 ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ต่อ)

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ	R ²
การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ (COL)	0.995**	0.015	-	0.990
การเป็นแบบอย่างทางการสอน (MOD)	0.906**	0.017	-	0.821
การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (LEAN)	0.927**	0.019	-	0.859

$X^2=105.635$, $df=87$, $P\text{-Value}=0.085$, $TLI=0.996$, $CFI=0.998$, $RMSEA=0.021$, $SRMR=0.018$

** $p < .01$

แผนภูมิที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

จากตารางที่ 1 และแผนภูมิที่ 2 ปรากฏว่า ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มี 6 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบย่อยสูงกว่า 0.30 ทุกค่า โดยมีค่าตั้งแต่ 0.752-0.885 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งองค์ประกอบย่อยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบขององค์ประกอบหลักภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1-3 เป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบการพัฒนาตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.764-0.831 องค์ประกอบที่ 4-6 เป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.760-0.885 องค์ประกอบที่ 7-9 เป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.820-0.864 องค์ประกอบที่ 10-12 เป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบการพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.766-0.829 องค์ประกอบที่ 13-15 เป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบการเป็นแบบอย่างทางการสอน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.818-0.860 และองค์ประกอบที่ 16-18 เป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.767-0.850

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัด ปรากฏว่า โมเดลภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 105.635 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 87 มีค่า P-Value เท่ากับ 0.085 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.998 มีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (TLI) เท่ากับ 0.996 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.018 และมีค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ 0.021 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.870-0.995 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบการพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเป็นแบบอย่างทางการสอน การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาตนเอง ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

เท่ากับ 0.995, 0.927, 0.910, 0.906, 0.900 และ 0.870 ตามลำดับ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบรวมภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 คิดเป็นร้อยละ 99.0, 85.9, 82.9, 82.1, 80.9 และ 75.7 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบการพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพมีน้ำหนักของความสำคัญมากที่สุดในการอธิบายภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล ในขณะที่องค์ประกอบการพัฒนาตนเองมีค่าน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุดในการอธิบายภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ การพัฒนาตนเอง การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ การเป็นแบบอย่างทางการสอน และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล มีแนวทางในการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้อย่างมืออาชีพและดำเนินงานต่างๆ โดยอาศัยการมีภาวะผู้นำในตนเองเพื่อขับเคลื่อนการบริหารงานของโรงเรียนตามกรอบการประเมินโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ส่งผลให้ได้ผลผลิตของการจัดการศึกษา คือ ผู้เรียนมีทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กลายเป็นผู้เรียนที่มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลโลกที่มีคุณภาพ โดยมีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ สามารถสื่อสารได้สองภาษา มีความก้าวหน้าทางความคิด สามารถผลิตผลงานได้อย่างสร้างสรรค์และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพชรสวรรค์ จันทร์รังษี และคณะ (2556) ที่พบว่า ระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 1) ความเป็นมืออาชีพ โดยครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สร้างวินัยและคุณธรรมให้ผู้เรียน ใฝ่ความก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ คือ ใช้การสื่อสารที่ถูกต้องชัดเจน มีจิตวิทยาในการสื่อสาร และสื่อสารได้เหมาะสมกับโอกาส 3) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ครูมีความเป็นผู้นำ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ 4) การปฏิบัติงานอย่างไต่ตรอง คือ ครูสามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การมีส่วนร่วมการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

5) การมุ่งพัฒนาผู้เรียน คือ ครูมีการเตรียมการจัดการเรียน การสอน สามารถจัดการเรียนการสอนสู่มาตรฐานสากล และมีการตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 6) การเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี คือ ครูต้องมีความพร้อมในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และด้านสังคมในการปฏิบัติงาน และ 7) การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี คือ ครูมีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง และชุมชน และสอดคล้องกับผลการศึกษากิตติศัพท์ คำแพง (2557) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า ภาวะผู้นำครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบภาวะผู้นำครูที่จะส่งผลต่อการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 1) การเป็นแบบอย่างทางการสอน คือ ครูต้องมีความสามารถในการพัฒนาปรับปรุง วางแผนการสอนโดยเรียนรู้วิธีการและเทคนิคการสอนที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง มีการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมวางแผนการเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู คือ ครูต้องมีความสามารถในการวางแผนการทำงานที่มีเป้าหมายชัดเจน สามารถเรียนรู้สิ่งที่กระทำทั้งจากประสบการณ์ของตนเองและผู้อื่น ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย สนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยการเป็นที่เล็งหรือที่ปรึกษาให้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพในการทำงานกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดการทำงานที่เป็นระบบได้ 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ ครูให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของสถานศึกษา ตั้งแต่การวิเคราะห์และกำหนดวิสัยทัศน์ การนำวิสัยทัศน์ลงสู่การปฏิบัติ การวางแผนการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ร่วมตัดสินใจและรับผิดชอบ ต่อผลการทำงานร่วมกันร่วมแก้ปัญหาและหาแนวทางสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน และ 4) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ครูมีความคิดริเริ่มในการปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง กล้าตัดสินใจและเป็นผู้นำในการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมทางวิชาการ โดยใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ ตลอดจนได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ผลการวิจัยของ ชนิษฐา ชัยประโคน และคณะ (2556) ยังพบว่า ภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกสามารถสร้างวินัยที่ดีแก่นักเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับภาวะผู้นำครูอยู่ในระดับมาก ซึ่งภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกในการสร้างวินัยให้กับผู้เรียน ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

การพัฒนานักเรียนอย่างสร้างสรรค์ การเป็นแบบอย่างที่ดี และการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาวินัย

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง (SELF) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TRAN) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (PAR) การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ (COL) การเป็นแบบอย่างทางการสอน (MOD) และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (LEAN) เป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยแต่ละองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) สูงกว่า 0.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ จัดเรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบการพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเป็นแบบอย่างทางการสอน การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาตนเอง ดังนั้นการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลและครูในโรงเรียนระดับอื่น เพื่อจัดการศึกษาและบริหารงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเทียบเท่ามาตรฐานสากลได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบนี้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามเป้าหมายของโครงการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภารัตน์ ราชพัฒน์ และคณะ (2554) ที่พบว่า โมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ $X^2=34.59$, $df=31$, $P\text{-value}=0.30$, $GFI=0.99$, $AGFI=0.98$ และ $RMSEA=0.013$ โดยองค์ประกอบหลักมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่าเกณฑ์ 0.70 ทุกองค์ประกอบ องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่าเกณฑ์ 0.30 ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้ ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิจัยของ สุรียรัตน์ พัฒนเจริญ และ พรหมพิไล บัวสุวรรณ (2552) ที่ระบุว่า ความสามารถทางภาวะผู้นำครูส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผ่านทางบรรยากาศของสถานศึกษา และความสามารถทางภาวะผู้นำครูส่งผลทางบวกต่อบรรยากาศในสถานศึกษา และบรรยากาศของสถานศึกษาส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $X^2=28.36$, $df=24$, $P\text{-value}=0.25$, $RMA=0.00$, $RMSEA=0.01$, $GFI=1.00$, $AGFI=0.98$ โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 88 สอดคล้องกับแนวคิดของ Harris (2001) ที่ระบุว่า ครูเป็นบุคคลด่านหน้าที่จะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การสร้างภาวะผู้นำครูจึงเป็นประเด็นที่สำคัญประการแรกในการส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ที่กล่าวถึงแนวทางการประเมินในหมวด 7 คือ การมุ่งเน้นผลลัพธ์ ซึ่งประกอบด้วยผลลัพธ์ในด้านหลักสูตรและกระบวนการ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน ด้านการนำองค์กรและกำกับดูแลองค์กร ผลลัพธ์ด้านการเงินและสมรรถนะให้บริการ จะพบว่าองค์ประกอบ 3 ผลลัพธ์แรกเป็นเกณฑ์ที่จะสามารถพัฒนาให้มีศักยภาพได้โดยอาศัยการปฏิบัติงานของครูเป็นหลัก การที่ครูมีภาวะผู้นำในระดับสูงจึงสามารถทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายในการปฏิรูปการศึกษาของชาติที่ต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีครูเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้และเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้และปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

3. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) สูงที่สุด คือ การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ (0.995) ทั้งนี้เป็นผลมาจากในปัจจุบันการบริหารจัดการในสถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (professional learning community) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีพัฒนาการจากแนวคิดของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการที่ดำเนินการเพื่อสร้างวัฒนธรรมของโรงเรียนโดยมุ่งพัฒนาภาวะผู้นำของครูและพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความยั่งยืน (กนกอร สมปราษฎ์, 2559) ประกอบกับโรงเรียนมาตรฐานสากลซึ่งเป็นนวัตกรรมการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความทัดเทียมกับมาตรฐานสากล ทำให้การบริหารงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล ต้องดำเนินงานภายใต้กรอบภารกิจที่แตกต่างจากสถานศึกษาอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานเทียบเท่าประเทศชั้นนำที่มีคุณภาพการศึกษาสูง ทั้งในด้านคุณภาพวิชาการ ที่มีการจัดหลักสูตรทางเลือกที่เทียบเคียงกับหลักสูตรมาตรฐานสากลให้กับผู้เรียน หรือหลักสูตรความเป็นเลิศเฉพาะทางอื่นๆ โดยโรงเรียนจัดหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นเลิศและตอบสนองต่อความต้องการและความถนัดของผู้เรียน หลักสูตรด้านอาชีพ จัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ด้วยภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากล ด้านคุณภาพของครู ซึ่งต้องมีทั้งความรู้ในเนื้อหา

และความสามารถที่แสดงออกถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการสอน การใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารเป็นภาษาที่สอง สามารถประยุกต์ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอนได้ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับนานาชาติ และสามารถใช้กระบวนการและวิธีวิจัย ตลอดจนสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การบริหารจัดการของโรงเรียน ให้มีการบริหารด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนดำเนินไปตามมาตรฐานสากลหรือมาตรฐานของประเทศชั้นนำที่มีคุณภาพ การศึกษาสูง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก (world citizen) โดยเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ดังนั้นจึงส่งผลให้การบริหารจัดการในสถานศึกษา โดยเฉพาะบทบาทของครูในสถานศึกษาต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของความเป็นมาตรฐานสากล ทั้งในวัฒนธรรมการทำงานที่ต้องมีความเป็นระบบระเบียบ มีการตรวจสอบ การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนครูด้วยการใช้ครูที่มีความสามารถด้านภาษาที่สองถ่ายทอดความรู้ผ่านการสนทนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เพื่อนร่วมวิชาชีพในสถานศึกษาสามารถใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้การวิจัยประกอบกับการนิเทศและกำกับติดตามจากเพื่อนครู การนิเทศจากฝ่ายบริหารสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่ไม่ใช้การมุ่งพัฒนาที่ครูคนใดคนหนึ่งเพียงคนเดียวแต่มุ่งพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ และระบบการบริหารสถานศึกษาให้มีความเป็นสากลทั้งระบบ โดยใช้วิธีการให้ครูตั้งศักยภาพในตนเองออกมาพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพด้วยกันเอง ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างครูที่มีภาวะผู้นำที่สามารถเป็นผู้นำทางวิชาชีพ สามารถให้การนิเทศและคำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ให้กับเพื่อนครูด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกอร สมปราษฎ์ และ นิชาพันธ์ เขาราช (2558) ที่ศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า กระบวนการของความร่วมมือระหว่างครู ผู้บริหาร ในการทำงานเพื่อแสวงหาวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยสร้างวัฒนธรรมของโรงเรียนที่พัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับครูและสามารถปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ พิมพอร สดเอี่ยม (2555) ที่ได้กล่าวว่า กระบวนการที่ครูและผู้บริหารมุ่งปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน รวมถึงร่วมมือกันทำงาน เรียนรู้และ

ประยุกต์ใช้ความรู้ร่วมกัน สร้างวัฒนธรรมการทำงาน และค้นหาแนวคิดใหม่ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การร่วมมือกันทำงาน ทั้งครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน เพื่อแสวงหาการปรับปรุงที่ดีที่สุดในการพัฒนาสถานศึกษาจะก่อให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำของครู โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความยั่งยืน

■ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย การพัฒนาตนเอง การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ การเป็นแบบอย่างทางการสอน และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลนี้ไปใช้เป็นสารสนเทศ ในการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูของโรงเรียนในสังกัดให้มีภาวะผู้นำครูที่พร้อมสำหรับจัดการเรียนการสอนและปฏิบัติงานให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันกับการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล

2. จากผลการวิจัย พบว่า โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลสามารถนำโมเดลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างภาวะผู้นำครูให้เกิดขึ้น โดยผ่านบุคลากรครูผู้สอนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ เป็นลำดับแรกในการสร้างภาวะผู้นำให้กับครู รองลงมา คือ การมุ่งให้ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเป็นแบบอย่างทางการสอน การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาตนเอง ตามลำดับ นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ นิเทศ และติดตามสถานศึกษาให้พัฒนาครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล และโรงเรียนในสังกัดให้สอดคล้องกับโมเดลเพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาที่แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการบริหารงานในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเกณฑ์การประเมินระดับชาติ (TQA) ของโรงเรียนมาตรฐานสากลได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสนใจเฉพาะตัวแปรที่เป็นระดับพฤติกรรมการแสดงออก

ของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล ในเรื่องของภาวะผู้นำครู ดังนั้นหากมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะทำให้การอธิบายภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความชัดเจนมากขึ้น

2. ควรมีการพัฒนาารูปแบบชุมชนทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีศักยภาพ ในการพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพและสามารถจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูง หากมีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในประเด็นขององค์ประกอบดังกล่าว จะส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามเกณฑ์การประเมินระดับชาติ (TQA) มีประสิทธิภาพและมีผลการประเมินที่สูงขึ้น

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบว่าองค์ประกอบการรับรู้ภาวะผู้นำครูของครูในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

4. ควรมีการศึกษาหรือวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาครูที่โรงเรียนอยู่ในโครงการให้มีภาวะผู้นำครูที่พร้อมจะรักษาระดับมาตรฐาน และครูในสถานศึกษาอื่นที่พร้อมจะนำกรอบตัวบ่งชี้ไปพัฒนาตนเองให้สอดคล้องและพร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งสู่ความเป็นมาตรฐานสากล

■ เอกสารอ้างอิง

กนกพร สมปราษฎน์. (2559). *ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนันทวิทยา.

กนกพร สมปราษฎน์, และ นิชนันท์ เขาราช. (2558). ผลกระทบของภาวะผู้นำแบบกระจายที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 12(10), 58-67.

กิตติพัฒน์ คำแพง. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ชนิษฐา ชัยประโคน, วัฒนา สุวรรณไตรย์, สายันต์ บุญใบ, และ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 11. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 10(1), 61-69.

- เทพรังสรรค์ จันทรังษี, วัฒนา สุวรรณไตรย์, ไชยา ภาวะบุตร, และ สุรัตน์ ดวงชาทม. (2556). การพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลสงขลา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 37(1), 68-76.
- ประภฤติยา ทักซิณเณ. (2559). *เอกสารประกอบการอบรม เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย LISREL และ MPLUS: ความรู้พื้นฐานก่อนการวิเคราะห์*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2555). *การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบมีมืออาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา* (รายงานการวิจัย). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- รังสรรค์ สุทาร์มย์, ไชยา ภาวะบุตร, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, และ วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์. (2556). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 11 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 10(1), 70-77.
- ศิริพร กุลสานต์. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* (ปริญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *รายงานการวิจัย เรื่องความต้องการในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2555). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน มาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- _____. (2557). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ของโครงการโรงเรียนมาตรฐาน สากล ปี 2557-2558*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *รายงานการวิจัยและพัฒนา นโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สุริย์รัตน์ พัฒนเชียร, และ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2552). *ตัวแบบ ความสามารถทางภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารเกษตรศาสตร์*, 30(2), 130-142.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2553). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัย ทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย.
- อาภารัตน์ ราชพัฒน์, วิโรจน์ สารรัตน์, และ ไพศาล สุวรรณน้อย. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 7(2), 51-58.
- ASEAN. (2005). *Statement of the ministers responsible for education of ASEAN countries*. Jakarta, Indonesia: The ASEAN Secretariat.
- Boyd, K. A. (2011). *High school principals perceptions of teacher* (Ph.D. Dissertations). California State University, UMI.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis*. New Jersey: Erlbaum.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Harris, A. (2001). Improving schools through teacher leadership. *Educational Journal*, 59(1), 22-23.
- Katzenmeyer, M., & Moller, G. (2001). *Awakening the sleeping giant: Helping teacher develop as leader* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Kiranh, S. (2013). Teachers' and school administrators' perceptions and expectations on teacher leadership. *International Journal of Instruction*, 6(1), 179-194.
- Leithwood, K., & Duke, D. (1999). A century's quest to understand school leadership. In J. Murphy & K. S. Louis (Eds.), *Handbook of research on educational administration* (pp. 45-72). San Francisco: Jossey-Bass.
- Rechardson, A., & Sarah, M. (2006). *Teacher leadership: Improving teaching and learning from inside the classroom*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Snell, J., & Swanson, J. (2000). *The essential knowledge and skills of teacher leaders: A search for a conceptual framework*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Education Research Association, New Orleans, L.A.
- Suranna, K. J., & Moss, D. M. (2002). *Exploring teacher leadership in the context of teacher preparation*. Paper presented at the annual meeting of the Educational Research Association, New Orleans.
- York-Barr, J., & Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. *Educational Research*, 74(3), 255-346.